

Projecttitel	Wendbare en weerbare zorg voor de regio
Project-omschrijving	<p>Aanleiding</p> <p>Dit programma draagt bij aan verschillende hoofdthema's binnen Brede Welvaart in het hier en nu, en aan het menselijk kapitaal van later:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Subjectief welzijn - Gezondheid - Arbeid en vrije tijd <p>Fysieke en mentale gezondheid zijn <i>conditiones sine qua non</i> voor brede welvaart. Toch staat de Nederlandse zorg onder grote druk als het gaat om de financiële, personele en maatschappelijke houdbaarheid van het systeem. Dit blijkt onder meer uit het rapport 'Kiezen voor houdbare zorg' (WRR, 2021). In Brabant, net als in vele andere delen van het land, zijn vooral de houdbaarheid van de ouderenzorg, de GGZ en de ziekenhuiszorg een groot aandachtspunt. Behoud van medewerkers, inclusief ongoing adaptatie door hen aan ontwikkelingen in de zorg, is in de komende decennia essentieel voor de houdbaarheid van de zorg. Digitale innovaties zullen de positie van de patiënt in relatie tot het zorgsysteem essentieel veranderen, evenzo de positie van medewerkers in de zorg. We staan op het punt om de samenhang tussen burger/patiënt en gezondheidszorg, de samenhang in de zorg, en de samenhang tussen zorg en welzijn in wijken en samenleving om te vormen.</p> <p>De druk op de zorg vraagt om een structureel nieuwe manier van kijken naar gezondheid en gezondheidszorg: van behandeling naar gezondheid als uitgangspunt, en van genezing naar preventie. Daarbij moeten burgers in staat worden gesteld om zelf de controle over hun eigen gezondheid en gedrag te nemen, en moeten mensen zoveel mogelijk thuis geholpen worden – op afstand, of door een lokale zorgprofessional. Een van de uitdagingen daarin is het bieden van goede zorg met zoveel mogelijk autonomie voor de burger/patiënt. Om dat te realiseren zijn twee aan elkaar verbonden componenten noodzakelijk: (i) de ontwikkeling van een veerkrachtig, doelgericht en toekomstbestendig ecosysteem, en (ii) ruimte voor innovatie die, waar succesvol, in dit ecosysteem opgenomen kan worden.</p> <p>In zo'n ecosysteem komen niet alleen de traditionele spelers zoals behandelaars, verzekeraars en overheidsinstanties samen rondom de burger/patiënt, maar ook 'nieuwe' spelers, zoals techbedrijven, platformorganisaties en impact startups. Omdat regionale en lokale partners vaak meer delen op gebied van culturele identiteit, geschiedenis, visie, uitdagingen en prioriteiten dan partners buiten de regio – factoren die kritiek zijn bij de ontwikkeling van goed functionerende ecosystemen, is een krachtige regio hierbij van groot belang. Een dergelijk (regionaal) ecosysteem is er nog niet, niet in de laatste plaats omdat voldoende kennis over het ontwikkelen en onderhouden hiervan ontbreekt.</p> <p>Ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe digitale hulpmiddelen, bijvoorbeeld in de vorm van algoritmes en data science voor vroegdetectie, elektronische patiëntendossiers, eHealth en mHealth, chatbots en virtual reality, is hierbij essentieel.</p>

	<p>De bijdrage van digitale technologie aan een goed functionerend ecosysteem is tweeledig: aan de ene kant kan digitalisering leiden tot een verbetering in kwaliteit en beleving van zorg van preventie tot behandeling (bijv. toename in zelfregie, geïnformeerde en gedeelde besluitvorming, herkenning van gezondheidspatronen en gepersonaliseerde zorg); aan de andere kant vormen digitale technologieën ook het fundament voor interacties tussen partners binnen het ecosysteem zelf, wat o.a. moet leiden tot minder druk op zorgpersoneel. Ziekenhuizen en andere zorgaanbieders komen op die manier in digitale connectie met hun omgeving te staan. De potentie van digitalisering in de zorg wordt nog onvoldoende waargemaakt.</p> <p>Tekenend voor deze nieuwe werkelijkheid is onder meer de positie van de ziekenhuizen: nog steeds een werkplaats, een plek waar interdisciplinaire, acute zorg wordt geboden en een kennishub voor de regio. Ziekenhuiszorg wordt echter niet meer gedefinieerd door de gebouwen waarbinnen de zorg geleverd wordt. Samenwerking met partners en connectiviteit (huisartsen, V&V-sector) in een netwerk is de nieuwe werkelijkheid en ondersteunt efficiënte inzet van mensen en middelen. Door middel van technologische innovaties en in samenwerking met genoemde partners en bedrijven wordt 'zorg op afstand en op maat' gerealiseerd, met nadruk op monitoring van gezondheid door de patiënt of diens mantelzorg-systeem en inzet van nieuwe technologieën.</p>
	<p>Doel</p> <p>Dit programma heeft twee doelen: (i) het ontwikkelen van een veerkrachtig, doelgericht en toekomstbestendig regionaal ecosysteem voor wendbare en weerbare zorg, en het ontwikkelen van kennis ten behoeve hiervan; en (ii) ruimte creëren voor het ontwikkelen, evalueren en implementeren van nieuwe (digitale) technologie die bijdraagt aan dat ecosysteem.</p> <p>Het ecosysteem moet bijdragen aan een zorgsysteem dat financieel, maatschappelijk en qua personeel houdbaar is. Het moet ervoor zorgen dat de regionale bevolking in staat is om hun eigen fysieke en mentale gezondheid te managen, hun eigen gezondheidsdata te beheren en bewuste keuzes te maken, en zo minder beroep op de zorg hoeft te doen. Ziekenhuizen vervullen daarbij een belangrijke rol als kennishub, maar werken nadrukkelijk in een netwerk met lokale (eerstelijns) zorgaanbieders samen. Onderzoeksactiviteiten moeten bijdragen aan het opbouwen en duurzaam borgen van dit regionale ecosysteem en moeten ook leiden tot kennis die toepasbaar is in andere regio's, andere sectoren, op zowel nationaal als internationaal niveau.</p> <p>Gezamenlijk onderzoeken we op welke manier en onder welke voorwaarden digitalisering kan bijdragen aan dit nieuwe systeem. Daarnaast zorgen we ervoor dat we deze kennis direct in de praktijk inbedden. Naast de genoemde technologische innovatie, zullen die activiteiten ook leiden tot o.a. nieuwe datasets, open science, en (beleids)aanbevelingen over <i>best practices</i> voor het introduceren van nieuwe digitale instrumenten voor gezondheid en mentaal welbevinden.</p>
	<p>Maatschappelijke impact van het project</p> <p>Dit programma is gericht op het verbeteren van de zorg in de regio Midden-Brabant. Het project moet leiden tot beter houdbare gezondheidszorg in de regio, op zowel</p>

financieel en personeel als maatschappelijk gebied. Burgers/patiënten ervaren daarbij een toegankelijke gezondheidszorg, gedragen door regionaal acterende organisaties die in staat zijn om decentraal en op het individu gerichte zorg te leveren of gezondheid te bevorderen. Het draait hierbij zowel om fysieke als mentale gezondheid, en om zowel burgers als medewerkers en organisaties. Dit moet leiden tot een wereld, in **2030**, waarin werken aan je eigen mentale en fysieke gezondheid volkomen normaal en voor iedereen haalbaar is, en waarin digitale vormen van gezondheidszorg ons ondersteunen en overal beschikbaar zijn.

Relevante indicatoren zijn hoe mensen hun eigen gezondheid ervaren, de gemiddelde wachttijden voor een behandeling, het (kunnen beperken van het) aantal personen dat werkzaam is in de zorg, hun mate van tevredenheid met hun werk, het aantal vacatures in de verschillende zorgsectoren, en (het beperken van verdere groei van) de zorgkosten. Op basis van deze indicatoren zullen concrete ambities worden vastgesteld en gemonitord.

Activiteiten

Activiteiten binnen dit programma zijn geconcentreerd in twee programmalijnen, corresponderend met de twee hierboven beschreven doelen.

Programmalijn 1: Een veerkrachtig, doelgericht en toekomstbestendig regionaal ecosysteem

Deze programmalijn richt zich op het ontwikkelen van kennis over regionale ecosystemen voor de zorg, en het benutten van deze kennis bij het bouwen van een veerkrachtig, doelgericht en toekomstbestendig regionaal ecosysteem voor houdbare en inclusieve zorg. Digitalisering van zorg en welzijn verandert de rol van zowel publieke als private organisaties. Niet alleen hun onderlinge relaties en afhankelijkheden veranderen, maar ook hun mandaat en reden van bestaan. De ontwikkeling van de afhankelijkheids- en machtsrelaties en de regulering daarvan is uitdrukkelijk onderdeel van de ontwikkeling van het regionale ecosysteem. Activiteiten binnen deze programmalijn richten zich onder meer op (i) het **sturen op samenwerking** tussen partners; (ii) het zorgen voor een door partners **gedeelde visie** op een democratisch, eerlijk en inclusief ecosysteem; (iii) het verkennen en, nadien, uitvoeren van een geschikt **governance model**; en (iv) zorgen voor een **koppeling tussen onderzoek en praktijk**, in co-creatie. Onderzoek vormt het fundament voor deze activiteiten, en richt zich onder andere op de volgende onderzoeksvragen:

- Hoe veranderen afhankelijkheids- en machtsrelaties in het ecosysteem voor zorg en welzijn?
- Hoe kunnen publieke waarden zoals toegankelijkheid, sociale gelijkheid en responsiviteit worden geborgd?
- Welke kenmerken van netwerken versterken de werking van het ecosysteem?
- Welke regulering is nodig om het ecosysteem te ondersteunen?

Programmalijn 2: Ruimte voor innovatie

We verzilveren de potentie van digitalisering volgens de principes van **co-creatie, co-design en co-productie**. Daarbij werken onderzoekers, science practitioners, professionals, burgers, patiënten en studenten in co-creatie aan een duurzame, gemeenschappelijke visie en ambitie. De bijdrage van **patiënten/burgers** is hierbij essentieel, niet alleen vanuit het perspectief van maatschappelijke houdbaarheid, maar

	<p>ook om de kans op langdurige verbetering van de gezondheidszorg te vergroten. We richten ons onder andere op de volgende onderzoeksvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe ontwikkelen we technologie voor patiënten en burgers met verschillende digitale mogelijkheden? - Hoe ondersteunen we professionals en burgers bij het gebruik van deze technologie, in het bijzonder bij de ontwikkeling van nieuwe rollen en identiteiten? - Hoe meten we de maatschappelijke impact van een technologie? <p>Deze twee programmalijnen komen samen in een tiental living labs, en vijf flagshipprojecten – een bewezen concept. De ontwikkeling van het ecosysteem is een decentraal proces. De living labs bieden een structuur aan de ontwikkeling van de complexe en omvangrijke gemeenschap van partijen in het ecosysteem, en zijn met name gericht op leren. De op te richten academische werkplaats ‘Digital Health & Mental Wellbeing’ is een voorbeeld van een living lab. Een van de mogelijke uitkomsten van zo’n living lab is een verkenning van een regionaal ecosysteem waarbinnen ernstig geestelijk zieke personen hun eigen geestelijke gezondheid kunnen managen en zo een terugval kunnen voorkomen, doormiddel van in co-creatie tussen wetenschappers, zorgprofessionals en patiënten ontwikkelde technologie.</p> <p>De institutionalisering van het ecosysteem is de volgende stap die gezet kan worden, in zogenaamde flagshipprojecten, gericht op groei. Deze projecten zijn de basis voor de nieuwe ordening van zorg en welzijn. De flagshipprojecten maken het verschil tussen leren hoe zorg en welzijn te organiseren in nieuwe netwerken met nieuwe middelen, en het markeren en borgen van deze nieuwe werkelijkheid. Een mogelijk flagshipprogramma is een wijkgericht programma waar alle spelers van het ecosysteem bij betrokken zijn. Het doel is de realisatie van een compleet ecosysteem dat zich concentreert op een duidelijk geografisch afgebakend gebied.</p> <p>Kennis die voortkomt de twee programmalijnen wordt op drie niveaus ontsloten: snel up-to-date (informatie voor iedereen, bijvoorbeeld via podcasts), praktische toepassing (informatie voor professionals, bijvoorbeeld via executive onderwijs, Leven Lang Ontwikkelen), en diepgang (informatie voor experts, bijvoorbeeld via wetenschappelijke conferenties). Deelnemende organisaties moeten ondersteund worden met het aanpassen en opschonen van onderzoekscode voor gebruik in andere software en tools en het creëren en programmeren van interactie (online) tools/websites, en gecreëerde codes van onderzoekers beschikbaar te maken voor collega’s en een breder publiek. Dit vraagt om investering in zowel software als hardware. Een programmamanager, projectleiders en een community manager zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en coördinatie van de activiteiten. Een essentiële rol is ook die van transitie makelaars die, zoals beschreven in deze Regio Deal propositie, het opschalen van innovaties richting het ecosysteem (en daarbuiten) faciliteren en ondersteunen.</p>
<p>Samenwerking</p>	<p>Beoogde deelnemers</p> <p>Tilburg University – TiU heeft een sterk profiel op interdisciplinair onderzoek naar zowel gezondheid en welzijn als naar de samenhang tussen wet- en regelgeving, markten en organisaties, samenleving en burgers, en technologie en data. TiU is sterk in sociaal- en gedragswetenschappelijk onderzoek. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van Tilburg University’s Digital Science for Society programma en de Universiteitsbrede</p>

	<p>Academische Werkplaatsen, waarbinnen in co-creatie gewerkt wordt aan grote maatschappelijke vraagstukken rondom, onder meer, digitale gezondheid en mentaal welbevinden, en inclusieve arbeidsmarkt. Naast kennisontwikkeling en advisering ligt er ook een netwerkrol voor Tilburg University, bijvoorbeeld via het verbinden van disciplines, het bij elkaar brengen van kennis, en betrekken van studenten en burgers. Door hun onafhankelijkheid focus op de lange termijn zijn universiteiten zijn hier bij uitstek geschikt voor.</p> <p>ETZ - Naast de toelevering van zorg heeft het ETZ een trackrecord in Nederland ten aanzien de verpleegkundige beroepsontwikkeling en scholing. Een leerstoel gericht op behoud van vitaliteit gedurende de loopbaan van zorgmedewerkers is ingesteld. Reeds bestaande verbanden als Zorgnetwerk Midden-Brabant en Samendraads (anderhalve lijnszorg) kunnen de implementatie van innovaties versnellen en borgen. De unieke positie van een regionaal en gezamenlijk functionerend klinisch chemisch laboratorium voor zowel eerste als tweedelij biedt de mogelijkheid om middels datascience gezondheidspatronen en risico's te herkennen en vroegtijdig te acteren. Dit alles geeft een fundament waarop een nieuw regionaal eco-systeem voor burgers/patiënten en adaptieve professionals zich kansrijk kan ontwikkelen en tevens kritisch beschouwd kan worden.</p> <p>Provincie - De provincie Noord-Brabant wil 3 gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander in 2030. Alle provinciale programma's zetten zich maximaal in om dat doel te bereiken. Dit staat beschreven in het beleidskader Gezondheid 2021-2030.</p> <p>Fontys – Het Fontys Centre of Expertise (CoE) Health is een samenwerking tussen Fontys en partners uit het brede gezondheidsdomein. Het CoE Health verbindt onderwijs, onderzoek, beroepspraktijk en burgers/patiënten/cliënten om zo door middel van onderzoek en innovatie te werken aan de missie 'een eerlijke kans op gezond leven'. In ons praktijkgericht onderzoek staat de vraag uit de praktijk centraal. Samen met die praktijk (organisaties en burgers) werken we aan oplossingen voor de brede en complexe vraagstukken rondom gezondheid en welzijn. Die vraagstukken pakken we multidisciplinair op. We zetten hierbij specifiek in op 3 thema's: gezondheidsvaardigheden, gezonde leefomgeving en anders werken in de zorg.</p> <p>Afhankelijk van de inhoud en het karakter van de living labs en flagshipprojecten zullen hier projectspecifieke deelnemers aan verbonden worden. Hierbij kan gedacht worden aan onder meer GGZ-instellingen, huisartsen, patiëntenverenigingen, studententeams en verzekeraars.</p> <p>Van het Rijk vragen wij inspanning om als ecosysteempartner bij te dragen, en experimenteerruimte te bieden waar mogelijk.</p>												
<p>Kosten en financiering</p>	<p>Totale projectkosten</p> <table data-bbox="475 1780 1374 2031"> <tr> <td>Programmamanager gezondheid (1 fte)</td> <td>€ 520.000</td> </tr> <tr> <td>Projectleiders (lab en flagships) (1fte – 4 jaar)</td> <td>€ 655.000</td> </tr> <tr> <td>Community manager (0.8fte – 4 jaar)</td> <td>€ 525.000</td> </tr> <tr> <td>Investering in software en hardware</td> <td>€ 100.000</td> </tr> <tr> <td>Co-locatie-werkplaats in Innovatiedistrict</td> <td>€ 200.000</td> </tr> <tr> <td>Living labs (10)</td> <td>€ 3.000.000</td> </tr> </table>	Programmamanager gezondheid (1 fte)	€ 520.000	Projectleiders (lab en flagships) (1fte – 4 jaar)	€ 655.000	Community manager (0.8fte – 4 jaar)	€ 525.000	Investering in software en hardware	€ 100.000	Co-locatie-werkplaats in Innovatiedistrict	€ 200.000	Living labs (10)	€ 3.000.000
Programmamanager gezondheid (1 fte)	€ 520.000												
Projectleiders (lab en flagships) (1fte – 4 jaar)	€ 655.000												
Community manager (0.8fte – 4 jaar)	€ 525.000												
Investering in software en hardware	€ 100.000												
Co-locatie-werkplaats in Innovatiedistrict	€ 200.000												
Living labs (10)	€ 3.000.000												

	Flagshipprojecten (5)	€ 4.000.000
	Kennisdeling	€ 1.000.000
		€ 10 mln
	Financiering	
	Tilburg University – € 2,49 mln	
	ETZ – € 1,25 mln	
	Fontys – € 0,4 mln	
	Provincie Noord-Brabant – € 0,5 mln	
	Overige kennispartners – € 0,36mln	
	Rijk – € 5 mln	